

Доц. др Јован Базић
Учитељски факултет, Лепосавић

УСТАВНО УРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

***Апстракт:** образовање у Републици Србији уређено је Уставом од 8. новембра 2006. године. Оно је дефинисано у склопу многих политичких и правних питања уставног уређења земље, а особито у тачки којом се одређује "Право на образовање" (Члан 71). Затим, образовању се посвећује значајна пажња и у деловима Устава где се говори о: употреби језика и писма; изражавању слободе мисли, савести и вероисповести; цркви и верским заједницама; подстицању уважавања разлика; правима и дужностима родитеља; аутономији универзитета; правима припадника националних мањина; правима на очување посебности; развоју духа толеранције; надлежностима Републике Србије; надлежностима аутономних покрајина; и надлежностима општина.*

Кључне речи: образовање, васпитање, устав, Србија, право, слобода, школа, универзитет, просветна политика

Уставно дефинисање образовања у Републици Србији, сада већ као самосталној и сувереној држави, извршено је Уставом од 8. новембра 2006. године. Овај устав, као и сви уставни у свету, дефинисан је у складу са особеним системом вредности одређеног друштва и правилима понашања у њему, друштвено - политичким приликама у земљи и окружењу, као и у складу са циљевима који се желе постићи. Тиме су и основна питања друштвеног уређења диктирана идеологијом и политиком владајућих структура.

Уређење друштва на глобалном нивоу, његових подсистема и структура, у великој мери је одређено и контролисано мноштвом државних и друштвених институција, прописа и процедура. Тако је и са образовањем у српском друштву. С друге стране, сви аспекти друштвеног живота, културног обрасца, идеологије и политички идеали, као и друштвени циљеви, изражавају се у образовном систему. Зато се може говорити о дијалектичком односу између образовања и друштва где постоји њихов међусобни утицај. Мотиви државе да дефинише образовни систем и оствари контролу над његовим функционисањем огледа се у томе што се

чланови друштва образовањем припремају за живот усвајањем заједничког система вредности и правила понашања – "у њој (држави, прим. Ј.Б.) се сваки њен члан припрема за преузимање одређене улоге што је у функцији очувања државе и њеног ефикаснијег дјеловања" (М. Вујевић, 1991: 113).

Осим глобалног приступа образовању и државном разлогу за његово уређење, овде треба имати у виду и да је образовање веома битна људска потреба. Оно "обухвата узајамни однос потреба индивидуе с потребама социјалних група" (Р. Кулић, 1998: 59).образовање постаје најзначајнија друштвена делатност, јер се знање сматра најважнијим развојним ресурсом с краја прошлог и почетком овог века. Богатство једне земље све више зависи од знања и интелектуалног потенцијала а не од природних ресурса (Ф. Мајор, 1991: 32-33). Зато образовање постаје основни предуслов свеопштег напретка – друштвено-економског, технолошког, културног, државног, па и индивидуалног, људског. Такође, образовање омогућује велику социјалну покретљивост људи у савременом друштву, како у оквиру промена у одређеној друштвеној структури, тако и у друштвено-економским миграцијама.

Образовање је у новом уставу Републике Србије дефинисано у склопу многих политичких и правних питања уставног уређења, а особито у тачки којом се одређује "Право на образовање" (члан 71). Затим, образовању се посвећује значајна пажња и у деловима Устава где се говори о: Службеној употреби језика и писма; изражавању слободе мисли, савести и вероисповести; цркви и верским заједницама; подстицању уважавања разлика; правима и дужностима родитеља; аутономији универзитета; правима припадника националних мањина; правима на очување посебности; развоју духа толеранције; надлежностима Републике Србије; надлежностима аутономних покрајина; и надлежностима општина.

Право на образовање дефинише се на следећи начин:

"Свако има право на образовање.

Основно образовање је обавезно и бесплатно, а средње образовање бесплатно.

Сви грађани имају, под једнаким условима, приступ високошколском образовању. Република Србија омогућује успешним и надареним ученицима слабијег имовног стања бесплатно високошколско образовање, у складу са законом.

Оснивање школа и универзитета уређује се законом" (члан 71).

Право на образовање је цивилизацијско право савременог друштва без обзира на његово политичко уређење и облик владавине. Таквим

правом омогућава се школовање које води успеху у свету рада и прокламује се једакост шанси свим људима, најпре у образовању, а потом и у свим сферама друштва. То је и основни предуслов за обезбеђивање једнаких предуслова за запослење и за успостављање других једнакости у друштву, пре свих социјалних. Ово становиште је заједничко многим идеолошким гледиштима у савременом друштву, особито либералистичком и функционалистичком. Право на образовање је, у нешто друкчијим формулацијама, било загарантовано и у ранијим уставима Републике Србије и Југославије. Поред тога, образовање је у целој Југославији (СФРЈ), укључујући и Србију, било бесплатно на свим нивоима школовања, што је довело до масовног образовања и његове велике експанзије, особито током шездесетих и седамдесетих година. То је довело до великог пораста броја ученика, учитеља и наставника, образованих стручњака разноврсних струка и нивоа образовања; као и до ширења мреже образовних установа.

Новим уставом Републике Србије, право на образовање је декларативно изражено у првом ставу наведеног члана, а потом се прецизира да је *основно образовање обавезно и бесплатно, а средње бесплатно*. Ова формулација у вези основног образовања је јасна, јер основне школе свуда у свету организује и финансира држава, доноси националне наставне програме у које су уграђени наставни садржаји, друштвени циљеви и вредности које су пожељне у одређеном друштву. За рад основних школа држава је најзаинтересованија, јер у њој, осим пружања и прихватања базичних сазнања о природи, друштву и човековом мишљењу, најефикасније се могу уградити основне друштвене вредности и норме помоћу којих се млади уводе у свет одраслих. Прихватањем тих вредности и норми, као и понашањем у складу са њима, успоставља се стабилност друштвене заједнице и учвршћује друштвени поредак.

У тумачењу одредбе о *средњем образовању као бесплатном*, а имајући у виду да се све више отварају разноврсне приватне средње школе које привлаче све већи број ученика, намеће се питање да ли и њима Устав гарантује бесплатно средње образовање? Из овако формулисане уставне одредбе могло би се закључити – да. Али имајући у виду реалност, онда сасвим сигурно не, јер се у приватне школе улаже приватни капитал, без икаквих државних субвенција, и оне послују на профитабилном принципу. Зато су приватне школе много флексибилније и на њихов рад родитељи и деца могу да утичу. Оне су посебно осетљиве на родитељске жеље, јер им треба њихов новац. Зато је велика вероватноћа да ће те школе ускладити оно што дају и оно што родитељи траже. У државним школама ученици и родитељи не могу битно да утичу на њихову промену и обликовање. Државне средње школе, као и друге државне установе, понашају се монополистички. То намеће питање увођења тржишних начела у

образовање и децентрализације целокупног средњошколског образовног система. Међутим, ту реалне алтернативе још нема, без обзира на тенденције да се и код нас све више отварају приватне средње школе. И у много развијенијим демократским друштвима, која више од два века функционишу на принципима тржишне економије и либералне демократије, удео приватних средњих школа је мали. На пример, у Енглеској током 1994. године, од укупног броја деце у различитим типовима средњих школа, само је 9,6 одсто деце било у приватним школама (С. Venn, С. Chitty, 1997: 88).

У сваком случају, у овој уставној одредби о *средњем бесплатном образовању* јасно се може наслутити да је реч о бесплатном образовању у државним школама. Приватне средње школе остају у домену приватне иницијативе и образовање у њима остаје приватна ствар родитеља, њихове деце и власника школе.

Трећим ставом, у овом члану, се дефинише да "сви грађани имају, под једнаким условима, приступ високошколском образовању" и да "Република Србија омогућује успешним и надареним ученицима слабијег имовног стања бесплатно високошколско образовање, у складу са законом". Овим се указује на два либерално-демократска принципа. Први, да се у складу с начелом опште грађанске једнакости, гарантују свим грађанима једнаки услови за приступ високошколском образовању, што је сасвим у реду. Међутим, реално ти услови су само на нивоу декларативног опредељења, јер сви они који испуњавају предвиђене услове не могу да приступе високом образовању, односно жељеном факултету, зато што су квоте буџетског финансирања преуске за све њих. То значи да високо образовање није свима доступно, нити је бесплатно, чак ни када се финансира из јавних прихода. Ово право је у односу на раније уставе Србије сужено.

У време експанзије образовања у нашој земљи, до осамдесетих година прошлог века, школство је обухватало све слојеве друштва, а нарочито се увећавао број ђака и студената из радничког слоја и слоја пољопровредника. Међутим, од краја осамдесетих година, у време друштвене кризе, убрзава се слојна диференцијација студената. Млади из имућнијих слојева се и даље несметано школују, док је младих из сиромашнијих слојева све мање.¹ Сада се и уставним променама легализују

¹ Центар за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду је током 1986. и 1989. године спровео истраживање о социјалним неједнакостима у образовању. У овом истраживању је установљено да само у Београду нису могли започети образовање деца неквалификованих и полуквалификованих радника - 35%, пољопривредника - 17% и

негативне тенденције друштвене кризе у образовању, па се право на образовање све више сужава. Изгледа парадоксално да се развојем друштва и његовом демократизацијом, уместо да се шири право на образовање, оно се сужава. То се може разумети само ако се имају у виду сасвим друкчији модели идеолошке пројекције друштва и друштвене стварности у Србији.

Други принцип, о коме је овде реч, указује на таленат и социјални критеријум, па држава привидно омогућује успешним и надареним ученицима слабијег имовног стања бесплатно високошколско образовање. Тиме се као корективни фактор укључује социјално стање ученика, па се надареним ученицима пружа прилика да се укључе у високошколско образовање, али сигурно не у мери којом би се обухватили сви надарени ученици.² Различите, могућности за стицање образовања могу бити узрок социјалних неједнакости и у другим сферама друштва чиме се репродукује социјална структура, одржавају и продубљују постојеће друштвене неједнакости.

Употреба језика и писма у Републици Србији, као основних чинилаца сваког образовања, одређује се још у уставним начелима у виду употребе службеног језика, а потом и у тачкама где се говори о правима припадника националних мањина и праву на очување посебности. То је сасвим разумљиво, јер је језик основна творевина културе и продукт заједничког живота људи. Он је изграђен на друштвеним правилима која изражавају став заједнице према објективном свету и техничким правилима која су граматичко – синтаксичке природе. Зато је језик темељ сваке културе који битно утиче на све њене елементе, а особито на образовање.

Употреба службеног језика и писма у новом уставу дефинише се на следећи начин:

"У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо.

осталих радника – 13 %. Слична је ситуација и са децом која су започела своје школовање, али су га морала прекинути из материјалних разлога (Б. Цуверовић, 1991: 336).

² "Истраживања су показала да се деца данас скоро искључиво школују о трошку породице што указује на огроман значај слојне припадности и имовног стања породице. То је највише погодило најугроженије и најсиромашније слојеве друштва. Због тога је друштво одвојило одређена средства за стипендије, кредитирање ђака и студената, субвенционисало њихов смештај у домовима, исхрану, превоз, уџбенике (...) Ове мере нису оствариле жељени резултат јер се показало да их користи и велики део омладине којој то није неопходно. Зато не треба да чуди податак да деца из сиромашнијих слојева далеко више апстинирају од школовања или га прекидају пре завршетка" (Б. Цуверовић, 1991: 329).

Службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава" (члан 10).

Одређење службеног језика је у кореспонденцији са новим државно-правним статусом Републике Србије и у складу је с праксом других суверених држава где се доследно изводи принцип *једна држава, један језик, једно писмо*. Језик, као најважнија творевина и садржај сваке културе, па и наше, сасвим је разумљиво што је предмет уставне материје. Уосталом, то је тако свуда у свету. У нашим ранијим уставима у службеној употреби је био српскохрватски језик и ћирилично и латиничко писмо. Дакле, овде као и у ранијим уставима Србије и Југославије језик је био прописан друштвеном конвенцијом и изражавао одређени систем идеолошких вредности изражен у српскохрватском језику. Српскохрватски језик, као заједнички језик, Хрвати су напустили почетком деведесетих година прошлог века, а југословенски муслимани, као и неке друге етничке заједнице, нешто касније. Раздвајањем заједничког језика желело се дистанцирати од заједничке државе. У сваком случају на подручју Југославије и питање језика је било политичко питање, на исти начин када је успостављен српскохрватски језик као службени у време процвата Југославије, тако и касније када се она распала, распао се и заједнички језик. Из Југославије су настале нове унитарне државе, а из српскохрватског језика дефинисани су нови језици – хрватски, бошњачки, црногорски, па коначно и српски.

У контексту истицања гаранција за *слободу изражавања националне припадности*, Устав указује и на *подстицање уважавања разлика*, у чему се види и улога образовања:

"Мерама у образовању, култури и јавном обавештавању, Република Србија подстиче разумевање, уважавање и поштовање разлика које постоје због посебности етничког, културног, језичког или верског идентитета њених грађана" (члан 48).

Овде се може запазити да Устав налаже држави да разним мерама у многим областима, а пре свих у образовању, подстиче на уважавање разлика у друштву. Тиме се придаје велики значај образовању и његовом утицају на младе генерације, из чега проистиче да деца и омладина кроз образовни систем треба да се уче и подстичу на уважавање разлика у друштву. То је веома важна одредба ако се има у виду мултиетичност и мултиконфесионалност нашег друштва. С друге стране, то се може тумачити и као подстицај за истицање разлика по сваку цену, што може бити веома штетно по јединствени вредносни систем и осећај привржености друштвеној заједници. На то је указивао и Диркем, па је зато установљена образовна пракса у многим земљама, особито у САД, да се

установи заједнички школски програм који помаже да се у становништво различитог етничког порекла усаде заједничке вредности.³ У сваком случају кроз образовни систем треба упоредо подстицати разумевање, уважавање и поштовање разлика, с једне стране, и с друге, развијати осећај привржености друштвеној заједници.

У делу Устава где се дефинишу **права припадника националних мањина**, указује се да они "учествују или сами одлучују о појединим питањима за своју културу, образовање, обавештавање и службену употребу језика и писма, у складу са законом" (члан 75). Овде се очито ради о одлучивању у области образовања, које је у функцији очувања етничког и културног идентитета. Међутим, већ у члану 79, где се говори о праву на очување посебности, указује се да "припадници националне мањине имају право на (...) коришћење свог језика и писма; на (...) школовање на свом језику у државним установама и установама аутономних покрајина; на оснивање приватних образовних установа." То указује да овим уставом није снижен ниво нити сужен обим етничких права националним мањинама у односу на раније уставе Републике Србије. Овде треба имати у виду да се у Србији већ деценијама остварује бесплатно образовање и на језицима националних мањина на свим нивоима – од основног до универзитетског. То је заиста велика тековина српског друштва која надилази многе међународне стандарде и искуства демократских земаља.

У овом контексту, Уставом се дефинише да Србија и у области образовања "подстиче дух толеранције и међуетничког дијалога и предузима ефикасне мере за унапређење узајамног поштовања, разумевања и сарадње међу свим људима који живе на њеној територији, без обзира на њихов етнички, културни, језички или верски идентитет" (члан 81). Таквим одређењем образовању се намеће задатак и да развија политичку културу која ће оспособљавати све учеснике у образовном процесу да буду спремни за усклађивање различитих друштвених интереса. Тиме се остварује интегративна функција у друштву на демократским основама, која надилази етничку затвореност и искључивост.

Слобода мисли, савести и вероисповести је несводљива искључиво на уставне гаранције исповедања одређене вере или уверења.

³ "Исељеници из свих земаља Еуропе тако су добили исти језик и заједничку повијест. Амерички ученик учи о утемељитељима државе, о Уставу и Абрахаму Линколну, који путем што га је превалио од дрвене колибе до Бијеле куће утјеловљује америчке вриједности једнакости шанси и постигнућа. Почињући школски дан присегом вјерности звјезданој застави, симболу америчког друштва, ученици се одгајају за приврженост друштву као цјелини" (М. Haralambos; М. Holborn, 2002: 778).

Она постаје потпуна само ако се гарантује и право на верско и морално образовање у складу са одређеним уверењима. Вероватно из тих разлога Уставом је прописано да "родитељи и законски стараоци имају право да својој деци обезбеде верско и морално образовање у складу са својим уверењима" (члан 43). Истовремено, Устав омогућује црквама и верским заједницама (члан 44) оснивање верских школа. Таква могућност била је дефинисана и у претходном Уставу Републике Србије.

Верско образовање није само реликт традиционалног друштва и његовог образовања, већ је и значајан чинилац образовања у савременом свету. Оно пружа образовање из религије како би она могла да се разуме као изузетно важна друштвена појава, која се јављала у свим историјски познатим друштвима. Религија је друштвени феномен који траје хиљадама година и имала је велики утицај на животе многих људи. У друштву религија има вишеструку улогу. Поред дефинисања *особеног погледа на свет*, она остварује и "психолошко-емоционалну, етичку и интегративну функцију у друштву" (М. Пешић, Ј. Базић, 2004: 341). Зато је сасвим разумљиво што је религија и предмет уставне материје. У сваком случају, верско образовање треба да оспособи децу и све друге у процесу образовања да се упознају са основним елементима религије и религиозним вредностима, првенствено из своје културе; да разумеју различита религијска веровања, симболе и ритуале, који се налазе у многим културама; и да допринесе разумевању за идеале који надахњују дубока осећања верника.

Верско образовање чини суштину не само религиозне културе, као религијског погледа на свет; већ и религијске културе, као знања о религијским феноменима. Оно је неопходно у спознајама људске духовности, разумевању међу људима и друштвеним комуникацијама у мултиконфесионалном друштву какво је наше.

У делу Устава где се одређују **права и дужности родитеља**, указује се: "Родитељи имају право и дужност да издржавају, васпитавају и образују своју децу, и у томе су равноправни" (члан 65). Тиме су образовањем, као уставним правом и обавезом, обухваћени и родитељи, без обзира да ли живе са својом децом или не. Обавезе родитеља да васпитавају и образују своју децу могу се сагледати са два аспекта. Први је обавеза родитеља да обезбеде материјално-финансијске и друге услове за школовање своје деце, све док су она у процесу обавезног школовања или док не буду способна да се самостално издржавају. Други је непосредан утицај родитеља, где они кроз емоционалну комуникацију са децом имају обавезу да утичу на процес њихове социјализације и образовања. Нагле промене у савременом породичном животу; као што су: учестали разводи, свођење велике

породице на *породице* са малим бројем деце а често и само са једним родитељем, дуго одсуствовање родитеља из куће, кохабитација, промискуитет, незапосленост, насиље у породици итд; веома битно отежавају утицај родитеља на васпитавање и образовање деце. То се одражава и на друштво и узрокује низ друштвених аномалија које се тешко исправљају. У сваком случају, ова уставна обавеза има двоструку функцију, једна је да се деци осигура васпитање у складу са владајућим друштвеним вредностима и образовање за прихватање одређене улоге у друштву; а друга је превентивног карактера, где се родитељи уставно обавезују да утицајем на своју децу спрече могућност настанка и ширења друштвених аномалија.

Веома значајни чинилац уставног дефинисања образовања јесте **аутономија универзитета**. Она је дефинисана на следећи начин:

"Јемчи се аутономија универзитета, високошколских и научних установа.

Универзитети, високошколске и научне установе самостално одлучују о свом уређењу и раду, у складу са законом" (члан 72).

У ранијим уставима Републике Србије, аутономија универзитета није посебно дефинисана, што може навести на закључак да томе није придавана посебна пажња или да је то једно од обележја мање демократског друштва у односу на оно које се пројектује овим уставом. Међутим, у сваком случају гарантовање аутономије универзитета, схваћене као самосталност и слобода универзитета од државе, битно доприноси остваривању свих његових функција, а особито научне и образовне. То претпоставља да ће универзитет самостално да се организује и решава многа питања која су до сада била у надлежности државе, као што су: материјално-финансијска, управљачка, научно-истраживачка и уписна политика. То, из ове перспективе, не изгледа баш идилично како Устав прокламује. Једноставно, онај ко оснива универзитет, без обзира да ли је у питању држава, нека друштвена група или приватно лице, тешко ће се одрећи својих права која му омогућују управљање универзитетом. У томе аутономија универзитета изгледа само као интелектуални идеал. Међутим, многа друга питања из корпуса аутономије универзитета која се често истичу као *педагошка аутономија* могу објективно самостално да се решавају на универзитету, као што је и до сада чињено. То су углавном питања избора наставника и сарадника, избора студената, израде и доношења наставних планова и програма, избора садржаја за наставу и извођење наставе. Поред оснивачких права, аутономија универзитета је

битно ограничена и просветном политиком, којом се уређују многа питања организације и рада универзитета.

У условима глобализације и технолошког прогреса, са којима је већ сада суочено наше друштво, питање аутономије универзитета пратиће упоредо два сасвим противречна друштвена процеса. Један је онај који ће тежити све већем ослобађању и самосталности универзитета од његових оснивача и власника. А други је, да ће се све више оснивачи и власници мешати у рад универзитета тежећи његовој стандардизацији и уподобљавању са другим универзитетима у свету, како би могли да буду конкурентни у земљи, да прате технолошке промене и глобализацијске процесе, учествују у њима и остварују профит. Јер, не треба губити из вида и тржишни карактер, особито приватних, универзитета.

Образовање се Уставом ставља и у непосредну надлежност државних органа. Тако се *надлежност Републике Србије*, у области образовања, дефинише: "Република Србија уређује и обезбеђује (...) систем у областима (...) образовања" (члан 97 тачка 10). Слично је и код утврђивања надлежности аутономних покрајина: "Аутономне покрајине, у складу са законом, уређују питања од покрајинског значаја у области (...) просвете" (члан 183 тачка 3). А у делу где се одређују надлежности општине, указује се: "Општина, преко својих органа, у складу са законом (...) стара се о задовољавању грађана у области просвете" (члан 190 тачка 4). Овде се може запазити да у образовању апсолутну надлежност има Република Србија и да она дефинише укупну просветну политику. А надлежност покрајина и општина своди се на активности које су непосредно детерминисане уставним устројством хијерархије власти у Србији и оне су ближе одређене законом. Тако је било и са дефинисањем надлежности у области образовања и у ранијим уставима Србије, осим у Уставу из 1974. године, где су покрајине имале већа овлашћења.

ЛИТЕРАТУРА

Књиге и часописи

1. Ballantine J, (1983): *Sociology of Education*. New Jersey, Englewood.
2. Benn C, Chitty C, (1997): *Thirty Years On: Is Comprehensive Education Alive and Well or Struggling to Survive?* Harmondsworth, Penguin.
3. Vujević M, (1991): *Uvod u sociologiju obrazovanja*, Zagreb, Informator.
4. Kulić R, (1998): *Sadržaj rada i obrazovanje*, Beograd, Zavod za udzbenike i nastavna sredstva, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta: Katedra za andragogiju Filozofskog fakulteta.

J. Bazić

5. Мајор Ф, (1991): *Сутра је увек касно*, Београд, Југословенска ревија.
6. Пешић М, Базич Ј, (2004): *Социологија*, Лепосавић, Учитељски факултет у Призрену – Лепосавићу.
7. Naralambos M, Holborn M, (2002): *Sociologija, Teme i prespektive*, Zagreb, Golden marketing.
8. Цуверовић Б, (1991): *Друштвене неједнакости у образовању, Србија крајем осамдесетих*, Београд, Институт за социолошка истраживања.

Документа

1. (1997): *Стратегије развоја и реформе образовања у свету*. Београд, Министарство просвете и спорта Републике Србије.
2. (1990): *Устав Републике Србије*, Службени гласник Републике Србије, број 1 од 28. септембра 1990. године.
3. (2006): *Устав Републике Србије*, Службени гласник Републике Србије, број 98. од 10. новембра 2006. године

Интернет линкови

1. Министарство просвете и спорта Републике Србије
www.mps.sr.gov.yu
2. UNESCO - образовање
www.unesco.org/education
3. 21st Century Learning Initiative
www.21learn.org

Jovan Bazić, PhD

Faculty of Teacher Training, Leposavić

CONSTITUTIONAL DEFINING OF EDUCATION IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: *Education in the Republic of Serbia is defined by the Constitution of 8th November 2006. It is defined within many political and legal issues of constitutional matters of the country, particularly in the article 71 which defines 'Right of education'. Apart from that, education is being referred to in the parts of Constitution as follows: Use of language and alphabet, freedom of thought, consciousness and religion, church and religious communities, rights and duties of parents, university autonomy, minority rights, development of tolerance, authorities of the Republic of Serbia, authorities of autonomus provinces, authorities of municipalities.*

Key words: education, constitution, Serbia, law, freedom, school, university, education policy